

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Septem Illvstrivm Virorum Poemata

Cesarini, Virginio

Antverpiae, 1662

Ad P. Sfortiam Pallavicinvm S.I. Nicander.

urn:nbn:de:hbz:466:1-7990

A D
P. S F O R T I A M
P A L L A V I C I N V M S. I.

Nicander.

N Vper ad Albunea siluam, quâ rupe sub altâ
Spumanti præceps Anio deuoluitur amne,
Tityrus & Lycidas leti florentibus annis,
Ambo pastores, ambo cantare periti,
Carminè certauere. Locus certaminis antrum,
Antrum umbrosum, ingens, pumex cui plurimus arcu
Efficit: at iuxta leto se gramine tellus
Vestit, & eternum violis vernantibus halat,
Alluduntq; leues auium concentibus aure.

Hic pueris locus: hîc, cum sol altissimus umbras
Fecerat exiguas, steterunt cantantibus illis
Pastores gregis immemores, grex immemor herba.
Quin & Hamadryadum chorus affuit, affuit ipse
Pan Deus, ac fremitu Satyri plausere secundo.
Horum ego certamen, mihi quod narrauit Amyntas,
Carminè non vano referam, nisi vanus Amyntas.

Tu modo, si Musam non dedignaris agrestem,
Sfortia, stirpis honos magna, quo sospite sacrum

D 2

Tollit

Tollit adhuc supra gentes caput Itala virtus,
 Huc ades; hinc molli mecum considerare in herbâ
 Interea, ac lentus poteris captare beatam,
 Quam Zephyris quercus ludentibus explicat umbrâ,
 Dum rabidum latrat Canis aestifer, aruaq; findit
 Torrida, dum tibi sudantur quæ Bætis & Ister
 Miretur, seriq; legant monumenta nepotes.

Ergo ubi propter aquam viridanti in gramine ripa
 Procubuerit, prior Lycidas: En Tityre nobis
 Illa dies tandem, bene quæ decernere possit,
 Quis nostrum melior cantu sit, & arte cicutæ.

TIT. Quo me cumque vocas adsum: sic adsit Apollo
 Non ego detrecto certamina: non ego, forsitan
 Ut reris, canere indoctus. Scit victus Iolas,
 Scit Dorylas, scit Acon, scit Tybridis accola Daphnis.
 L. Tu mentem huc aduerte, Mycon: nec sit graue nostras
 Audire, arbitrioq; tuo componere lites.

MYC. Ludite quæ vultis, cantuq; exoluite curas.
 Pastori licuit semper, semperq; licebit,
 Cum bene paut oues, geniales dicere versus.
 Ut si unquam licuit calamis, si versibus unquam
 Ludere, nunc pastor calamis, nunc carmine ludat,
 Quando suas sibi pascit oues, ouiumq; suarum
 Vellera securus sibi tondet, & vbera mulget.

TIT. Incipe

A

TIT. I

LY. Na

Vel mi

Mate

MYC.

Nican

Plaudit

Cui Di

Et gent

LYC. N

Sed vat

Nos hu

Ac mi

MYC.

Pastores

Pascunt

Sic dece

Quid f

Muner

Conciper

Et caner

TIT. U

Accipie

LYC. No

TIT. Incipe tu primùm Lycida: nos deinde sequemur.

LY. Nulla mora est: tua iussa sequor. Sed nequa sit isti,
Vel mihi suspicio meditati carminis, omnem
Materiem præscribe, Mycon, legemq; canendi.

MYC. Et dubitatis adhuc, cùm laudes, claraq; facta

Nicandri montes resonent, vallesq; profunda?

Plaudite Nicandro, Nicandrum tollite ad astra,

Cui Diuùm imperijs magni custodia templi,

Et gentes latè in Latias commissa potestas.

LYC. Non opis est nostræ Nicandri dicere laudes,

Sed vatium, quibus est animus diuinior, & vox.

Nos humiles humili res dicere carmine sucti,

Ac miscere leues per mutua iurgia lites.

MYC. Non semper leuiora decet resonare cicutâ

Pastores Latios; sed ut ipsa armenta gregesq;

Pascuntur nunc valle cauâ, nunc montibus altis,

Sic decet interdum gracili nos promere cantu,

Quid faciat pingues pecudes, quid pabula lata,

Munera queq; leues vincant Amaryllidis iras;

Concipere interdum validos sub pectore motus,

Et canere heroas, & numina magna Deorum.

TIT. Audebo: obsequium Nicander fronte serenâ

Accipiet, si non carmen laudabit & artem.

LYC. Nos quoque, nos quâquam tenui conabimur ore

*Grandia : conanti veniam dabit ille , sinetq̄
 Me laudi , meritisq̄ suis , & grandibus ausis ,
 Dum maiora paro , facili proludere versu.
 Illi nostra quies , illi gratissima ruris
 Otia debentur : quin ipse hic spiritus illi
 Debitus : ille meos calamos non passus inertes ,
 Hospitiumq̄ , dedit , collemq̄ , habitare Quirini.
 Et quamquam minimè liceat mihi , ut antè licebat ,
 Sancta impressa notis caelestibus ora tueri ,
 Antè , Mycon , versâ in calum radice videbis
 Tendere Chaonias quercus , terramq̄ , subire
 Frondibus , antè nigro manabunt lacte capella ,
 Quàm sacer è nostro labatur pectore vultus.
 MYC. Ergò agite , & celebrate virû : sed gētis honores
 Mittite Nicandri proprijs adiungere factis.
 Longa retrò series , quos illa recenset , auorum.
 Hi pacis clari studijs ; hi Marte feroces
 Addiderunt patrijs ingentia nomina fastis.
 Fundarunt alij regali splendida luxu
 Atria ; sollemnes alij caelestibus aras ,
 Ipsi olim decorandi aris : ingentibus illi
 Muneribus fouère Deas Heliconis , & omnes
 Egregias artes. Gens auri diues & agri ,
 Ausoniaq̄ , domos claris complexa Hymeneis,*

Et

Et latè quondam Tusco dominata profundo,
Quà sacer Alcide portus. Sed nescia virtus
Crescere maiorum titulis. Erit hic vir, hic vnus
Argumentum ingens, messisq; vberima laudum
Vos canite, vt studijs maior puerilibus infans,
Cùm vix à cara depulsus lacte parentis
Figeret incerto dubius vestigia gressu,
Templa telebrarit Superùm, imbueritq; tenellum
Relligione animum: vt fugiens contagia vulgi
Hauserit augustos intra documenta penates,
Queis ille insistens summa ad fastigia rerum
Surgeret, ac fesso tandem succurreret orbi.
Inde, vbi virgineas primæ lanuginis vmbra
Conspergere genas, vt famâ impleuerit Urbem,
Et grauibus curis virides addixerit annos,
Munera per populos obiens: vt sæpè potentum
Limina, & augustas iussus penetrauerit aulas,
Quarum vestibulū ante ipsum manus excubat atra,
Inuidia, insidiæq; truces, fraudesq; doliq;
Nec tamen attigerint illum fraudesve, dolive,
Aut aliæ scelerum pestes. Vt namque per altos
Ionij fluctus, & amaræ Doridos vndam
Integer euadit Siculas Alpheus ad oras:
Sic magnam intactus mentem, fugiendaq; certus,

*Quamuis blanda forent, non immiscere petendis,
Ad patria sese vertit caelestis amores.*

*Testes, quos olim diuino percitus igne
Corticibus teneris atate tenerrimus ipse
Inscripsit versus, & quos iam firmior etas
Ore alio indictos è venâ diuite fudit
Per numeros omnes, quiduis imitante Camœnâ.*

*Dicite, quot vigili versaret pectore curas,
Cum victum miseris tellus irata negaret
Gentibus, & crebra viduarent oppida mortes,
Bellaq; vicino fremerent insana tumultu,
Quâ centum Eridanus fluuijs, luctuq; sororum
Diues init Libycis regnatum flatibus equor.*

*Quid non Ionio in magno, quâ nota trophæis
Insula Sicanium contra iacet alba Pachynum,
Quid non & Rheni sinuosum gessit ad amnem,
Dum pacem indignam Superis inhonestaq; damna
Fœdera, frustra hominum testatus iura Deûmq;?
Hunc si sancta prius tribuissent numina terris,
Non toties luctu impleffet Germania celum,
Quod trunca heu toties prouoluens busta, virûmq;
Cade calens Albis glaciale resolveret equor,
Tristiaq; alberent inhumatis cladibus arua.*

Non dulci patriâ extorres inopesq; Britanni

Errarem

Errarent terras omnes, maria omnia circum;
 Nec tam bella diu premerent, bella impia Cretam,
 Quâ fatum Europæ pendet; nec inulta doleret
 Ciuibus exhaustas vrbes, cultoribus agros
 Italia infelix, priscos oblita triumphos,
 Quin & Sarmatiam ferro quæ vastat & igni
 Barbarâ gens, rebusq; nouis elata superbit,
 Cederet, ac versis dudum in contraria fatis,
 Ardentis patriæ bustum, cineresq; suorum
 Ipsa gemens, fuso lueret commissa cruore.

Dicite, ut tandem post hæc discrimina rerum,
 Postq; tot exhaustos pelago terraq; labores,
 Romuleas iterum meritorum plenus ad arces
 Venerit. Haud mora: vix aderat, cum vidimus ipsi
 Murice fulgentem Tyrio succedere curis
 Iam senis Agonis, rerumq; assuescere habenis,
 Donec ad imperij culmen fatale trahentes
 Nicandrum Superi sacratâ in Sede locarunt.
 Heret adhuc animo haud obliuiscenda per æuum
 Illa dies, quæ prima virum mortalibus ægris
 Sublimem solio ostendit, cum pectore clausum
 Spiraret Numen, vultuq; immobilis alto
 Diuideret sacrâ caelestia munera dextrâ.

Hinc canite, ut redeant nostris felicia siluis

*Sæcula, & antiqui mores: ut Copia pellat
 Leta famem Latio, celumq; Astræa relinquat:
 Ut, cogente Deâ, tandem furor impius arma
 Ponat, & agrestem gladij curuentur in usum;
 Quæq; tulere diu patrio procûl ab lare durum
 Exilium tristes inhonoratæq; Camæna,
 Excutiant mærorem animo, Phæboq; canente
 Sollemnes ducant choreas per amæna vireta,
 Rursus & incipiant heroum dicere laudes.
 Sic ubi tempestas nil tale timentibus aruis
 Incubuit, stragemq; dedit, si nubila cedant,
 Si lenes redeant Zephyri, solemq; reducant,
 Ridet ager, curuumq; nemus se rursus in auras
 Explicat, & sulco seges inclinata resurgit.*

*Nec finite indictum, ut passim decora alta Latini
 Nominis informes inter defossa ruinas
 Erigat: ut priscum templis instaret honorem;
 Vellat ut è nostris dumos, herbasq; nocentes
 prouidus, & letas inducat montibus umbras;
 Utq; suas, Diuumq; sacras inscripserit ædes:
 NVLLI FAS CASTVM SCELERATO INSISTERE!*

LIMEN.

*Tempus erit, quo facta dehinc maiora canetis,
 Cùm, suadente illo, positis ciuilibus armis,*

Cessabit

Cessabit tandem quod Gens Feronia bellum
 Vpiliâ cum gente gerit. Tum tota repentè
 Tempeſtas belli Ionium descendet in æquor:
 Tum populum latè victorem, ac fata ferentem
 Vltima, & Agæi rumpentem clauſtra profundi,
 Quò meritas repetat pœnas, gentemq; superbam
 Rypheas hyemes ultra, Tanaimq; releget,
 Pallidus Odryſiâ ſpectabit ab arce Tyrannus.
 Sic ubi longa fames aquilam, cædiſq; cupido
 Acrior ad terram ſpeculâ dimiſit ab altâ,
 Tum qui ſe nouus ad ſolem circumſpicit aureo
 Fulgentem tergo, ſquamisq; recentibus anguis
 Vicinâ condi properat ſub rupe; ſed illum
 Improuiſa ſuper volucris venit, & premit ungue,
 Nidorumq; dolos, auiumq; ulciſcitur iras.
 Tum demum exuerit vinclis ſeſe inclyta tellus
 Diuini ſeruans monumentum ac pignus amoris.
 Tum caput attollet Silois, Tybrimq; parentem
 Iordanes, iaculisq; colet crinitus Orontes.
 Tum dulcem nobis longo poſt tempore tandem
 Fas erit Arcadiam, lucoſq; reuiſere ſacros,
 Taygetiq; nemus nigrum, fonteſq; Lycai.
 Nec minùs Arctoo properat quæ litore Pallas
 Romanum ad Tiberim Patribus ſpectanda Latinis,
Graiorum

Graiorum

*Graiorum decora, & caras inuiset Athenas,
Frigus & ad sacri ripam captabit Iliſſi.
Tum mores hominum miteſcent, tum pecus omne
Vnum Paſtorem, atque vnum cognoſcet ouile.
At tu, SANCTE PARENS, hominũ celebrabere votis,
Africa quã longè pluuium porrecta ſub Auſtrum
Ambuſtum Oceani medijs caput inſerit undis,
Quaę Caledonijs Thule pulſata procellis
Proſpiciſt ignotos curuo de litore fluctus.*

*Tale Mycon certare volentibus argumentum
Tradidit, hanc rerum ſeriem: quam deinde ſecuti
Tityrus & Lycidas, nemorum plaudente coronã,
Plurima ſub ſacrã fuderunt carmina quercu,
Quæ tacito ſecum meditari examine mentem
Conuenit, vt meliũs referamus in ordine quicquid
Tityrus & Lycidas ſacrã cecinere ſub umbrã.*

ALEXANDRO VII.
PONT. OPT. MAX.
RENVNCIATO.

VT ad vireta Pindi ab Vrbe Romulã
Bono profecta Fama venit alite,
Tenere ſceptra CHISIVM, nouem Deas
Comam ferunt ligaffe fronde Delphicã,

Ebur-